

Landstingsstyrelsen

Yttrande över Landstingsrevisorernas Årsrapport 2008, Landstingsstyrelsen

Ärendet

Landstingsrevisorerna har överlämnat Årsrapport 2008 för yttrande.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslås besluta

att som yttrande över Landstingsrevisorernas Årsrapport 2008 avseende landstingsstyrelsen överlämna detta tjänsteutlåtande.

Revisionsrapporten

Granskningens omfattning och inriktning

Av rapporten framgår det att revision av Landstingsstyrelsens verksamhet har utförts i enlighet med gällande kommunallag, landstingets regler och anvisningar samt god revisions sed. Revisionen har utgått från den av de förtroendevalda revisorerna fastställda revisionsplan.

Granskningen har haft inriktningen mot landstingsstyrelsens styrning och uppföljning av verksamhet och ekonomi, intern kontrollstandard i landstingets verksamheter samt räkenskapernas kvalitet.

Uppföljning av tidigare lämnade rekommendationer

Revisorerna presenterar en rad olika rekommendationer. Stockholms läns landsting arbetar kontinuerligt med att utveckla sina processer för att fullgöra sin uppgift i enlighet med givet uppdrag inom det regelsystem som styr verksamheten. En del av revisorerna givna rekommendationer, är mer konkreta medan andra är mer allmänt hållna och således svårare att överföra i konkret handling eller bemöta/diskutera.

Bilagor

1. Sammanfattning av revisorernas årsrapport för landstingsstyrelsen 2008
2. Bilagor A1 – A9, B1 och B4 enl förteckning

Förvaltningens synpunkter

Nedan redovisas landstingsstyrelsens synpunkter på revisorernas iakttagelser. Yttrande över landstingsrevisorernas rapporter LSF förvaltning och NKS-förvaltningen bilägges tjänsteutlåtandet.

6. Styrning och uppföljning av ekonomi och verksamhet**6.1 Landstingsstyrelsens uppsiktsplikt** (rapport 27/2008)

Revisionsrapporten är överlämnad till Landstingsstyrelsen för yttrande senast 2009-08-31

6.2 God ekonomisk hushållning*6.2.1 God ekonomisk hushållning ur ett verksamhetsperspektiv*

Revisorerna anger att de verksamhetsmässiga målen behöver utvecklas med en klarare koppling till kravet på god ekonomisk hushållning. Landstingsstyrelsen bör ta initiativ till en utveckling av styrsystemet och årsbudgeten i syfte att skapa en struktur som ger bättre förutsättningar för en styrning som präglas av helhet, tydlighet och strategi.

Landstingsstyrelsens förvaltning har förbättrat och förtydligat arbetet - se underlag för arbete med Mål och Budget 2010. Uppföljningen av mål, som sker via den månadsuppföljningmall som årligen uppdateras och stäms av med revisorerna, baserar sig på de av politiken uppställda målen.

6.2.2 God ekonomisk hushållning ur ett finansiellt perspektiv

Revisorerna anger att landstingsstyrelsen bör öronmärka delar av årets resultat inom det egna kapitalet i balansräkningen för att tillgodose behovet av att förstärka den finansiella beredskapen. Därigenom skulle avsteg från KRL god redovisningssed undvikas samtidigt som resultatet blir rättvisande.

Förvaltningen noterar revisorernas synpunkter.

Revisorerna anger att en översyn bör göras av de långsiktiga finansiella målen så att de har ett långsiktigare perspektiv.

Förvaltningen aktualiserar denna fråga regelmässigt i budgetprocessen.

Vidare skriver revisorerna att självfinansieringsgraden beträffande reinvesteringar bör anges som ett nyckeltal i årsredovisningen, så att måluppfyllelsen kan utläsas.

Förvaltningen kommer att ange detta som ett nyckeltal i årsbokslut 2009.

6.3 Ekonomistyrning

Följande framgår i revisorernas rapport:

Landstingsstyrelsen bör definiera och tydliggöra strukturen, rollerna och olika dialogforum avsedda för ägarstyrning. De olika organen för ägarstyrning behöver renodlas, tydliggöras och samordnas. Särskild kraft behöver läggas på att definiera och kommunicera roller och ansvar för de olika organen. Landstingsstyrelsen bör utveckla och definiera en strategisk agenda för dialogen mellan utskotten och de olika bolagen. Det finns risk för sammanblandning av ägar- och beställarstyrning. LS bör tydliggöra och avgränsa dessa roller och ansvaret dem emellan. Ägarens uppföljning av sjukhusen bör formaliseras och systematiseras ytterligare.

Landstingsstyrelsen bör utforma tydliga anvisningar som stödjer sanktionsregler och resultatansvar. Vidare bör landstingsstyrelsen och styrelserna för sjukhusen inte tillåta incitamentsmodeller som inte utgår ifrån ett positivt resultat för verksamheten. Landstingsstyrelsen bör tillse att en samlad och dokumenterad risk- och konsekvensanalys tas fram när det sker stora förändringar i styrsystemen. När det gäller finansieringen till NKS så är det viktigt att det, oavsett vilken lösning som väljs, tydligt framgår vilka kostnadseffekter det får på framtida budgetar. Vidare bör bolagsordningen för AB SL ses över eftersom landstinget inte kan lämna över ansvaret som trafikhuvudman.

Landstingsstyrelsens förvaltning lämnar följande kommentarer:

Inom landstingsstyrelsens förvaltningsorganisation finns funktionsområdet Utveckling och Styrning, som fr.o.m. våren 2009 fått uppdraget att successivt utarbeta förslag till förtydliganden och systematik beträffande ansvarsfördelning, roller, dialog och styrning i linje med de synpunkter som revisorerna framför.

Ett nytt regelverk avseende "Soliditet, Eget kapital, resultatdispositioner, redovisning av pensionskostnad samt sanktionsregler (LS 0901-0012)" har beslutats av LF. Anvisningar kommer att utarbetas till följd av detta.

Incitamentsmodeller skall utgå från de ramverksbeslut som fullmäktige fattar. Ändring av bolagsordningen kommer att ske i samband med att andra ändringar beslutas som t ex att färdtjänstverksamheten överförs till SL. Effekterna av NKS i SLL: s budget och årsbokslut kommer även fortsättningsvis följa det regelverk som finns i Kommunallagen, annan lagstiftning samt följa god redovisningssed.

6.4 Ägarstyrning (projektrapport 14/2008)

Landstingsstyrelsens förvaltning hänvisar till separat svar i tjänsteutlåtande LS 0812-1194, LS 2009-04-21 (bilaga A1).

6.5 Styrning och uppföljning av hälso- och sjukvården*6.5.1 Styrning och uppföljning av akutsjukhusen (revisionsrapport 17/2008)*

Landstingsstyrelsens förvaltning hänvisar till separat svar i tjänsteutlåtande LS 0812-1183, LS 2009-03-17 (bilaga A2).

6.5.2 Mångfald inom vården (revisionsrapport 20/2008)

Landstingsstyrelsens förvaltning hänvisar till separat svar i tjänsteutlåtande HSN 0901-0083 (bilaga A3).

6.5.3 Vårdval Stockholm (revisionsrapport 21/2008)

Landstingsstyrelsens förvaltning hänvisar till separat svar i tjänsteutlåtande HSN 0901-0089 (bilaga A4).

6.6 Styrning och uppföljning av trafiken

Revisorernas noteringar och rekommendationer grundar sig på följande projektrapporter och landstingsstyrelsens förvaltning hänvisar till de separata yttranden som lämnats av AB Storstockholms Lokaltrafik och Waxholms Ångfartygs AB.

Planering av kollektivtrafik – en förstudie och översiktlig granskning (1/2008)

(Bilaga A5)

Beställar- och avtalsstyrning av busstrafik (11/2008)

(Bilaga A6)

Uppföljning och jämförelse av utfallet av sjötrafikens avtal (13/2008)

(Bilaga A7)

6.7 Styrning och uppföljning av investeringsverksamheten

Revisorerna anger tidigare framförd rekommendation kvarstår avseende styrning och uppföljning av investeringsverksamheten:

Revisorerna anger vidare att utarbetandet av den långsiktiga investeringsstrategin bör avslutas och implementeras. Förvaltningsberättelsen bör kompletteras med analys av framtida

investeringsbehov och redogörelse över de åtgärder som har vidtagits med anledning av fullmäktiges beslut om investeringsstrategi.

Det är av största vikt att det kommande investeringsbeslutet som skall fattas av LF ger tydliga signaler om ansvarsfördelningar mellan Locum, Karolinska och NKS-kansliet.

Landstingsstyrelsens förvaltning lämnar följande kommentar:

En ny investeringspolicy är fortsatt i sin beredningsfas. Den nya investeringspolicyn kommer att möjliggöra en förbättrad styrning och uppföljning. Ansvarsfördelningen mellan Locum, Karolinska och NKS-kansliet är självfallet av stor betydelse och är föremål för kontinuerlig uppföljning och förtydligande.

7. Uppföljning av fullmäktiges övergripande mål

7.1 Förbättra tillgängligheten och kvaliteten inom hälso- och sjukvården (rapport 25/2008)

Landstingsstyrelsens förvaltning hänvisar till separat svar i tjänsteutlåtande HSN 0901-0091 (bilaga A8).

7.2 Förbättra kollektivtrafikens tillförlitlighet

Landstingsstyrelsens förvaltning delar revisionens uppfattning att måluppfyllelsen är god.

7.3 Säkerställa en ekonomi i balans

Landstingsstyrelsens förvaltning delar revisionens uppfattning att målet är uppfyllt.

Övergripande revision – särskilda frågor

8.1 Lönesystemet

Som framgår av rapporten pågår ett arbete med att kartlägga orsakerna till differenser av ledighetsskulden mellan redovisningen i PA-systemet Heroma och ekonomisystemet. Fokus ligger på att kartlägga orsak och sätta in åtgärder. Analysarbetet sker i samarbete med verksamheterna och i nära kontakt med Logica. Central systemförvaltning bistår förvaltningar och bolag med information och tolkning av rapporterna i Heroma för att undanröja eventuella felkällor.

8.2 Kompetensförsörjning i vården

Revisionsrapporten är överlämnad till Landstingsstyrelsen för yttrande senast 2009-08-31. Rapporten pekar på flera viktiga områden som t ex

behov av att tydliggöra sjukvårdshuvudmannansansvaret. Arbete pågår med att formera en arbetsgrupp från SLL Personal och HSN-förvaltningen för samverkan i dessa frågor. För att kunna bedöma det långsiktiga dimensioneringsbehovet krävs ytterligare insatser och en översyn har inletts för att se över ST-organisationen och den framtida styrningen.

8.3 Pensionsförpliktelser

Revisorerna konstaterar att det i årsredovisningen gjorts avsättningar för bolagens pensionsskuld centralt utöver den avsättning som gjordes i delårsbokslutet enligt den s.k. Huvudregeln. Revisorerna framför att det är viktigt för jämförbarhet att framöver hålla fast vid vald princip. Revisorerna anger vidare att den avsättning på 700 mkr för framtida pensioner som gjordes i 2007 års bokslut avviker mot god redovisningssed.

Landstingsstyrelsens förvaltning instämmer i att det är önskvärt att gällande regelverk ligger still och att jämförbarhet mellan åren kan erhållas. Gjorda pensionsreserveringar är öppet och transparent redovisade och har sin grund i försiktighetsprincipen och att ge en rättvisande bild av landstingskoncernens ekonomiska ställning. Beträffande den goda sedens avseende pensionsskuldens beräkning har den varit föremål för stora förändringar med nya antaganden och beräkningssätt från de normgivande organen Rådet för kommunal redovisning, Bokföringsnämnden, SKL och Finansinspektionen.

8.4 Sjukfrånvarons utveckling

Som framgår av revisorernas rapport fortsätter sjukfrånvaron att minska i enlighet med landstingets övergripande mål. Till den positiva utvecklingen har verksamheternas satsningar på förebyggande friskvårdsaktiviteter och ett aktivt rehabiliteringsarbete i hög grad bidragit. Ett projekt för att förebygga kvinnors sjukfrånvaro har genomförts inom hälso- och sjukvården, och under våren 2009 görs en särskild satsning på samtalsstöd för kvinnliga läkare. Landstingsgemensamma riktlinjer för arbetsanpassning och rehabilitering har tagits fram utifrån de nya regler i sjukförsäkringen som infördes 2008. Syftet är att ge stöd till verksamheterna, tydliggöra arbetsgivarens ansvar för att vid sjukdom förkorta sjukdomstiden så långt möjligt och underlätta tidig återgång i arbete. För att effektivisera rehabiliteringsarbetet har en central överenskommelse om samarbete i sjukförsäkringsärenden träffats mellan arbetsgivaren Stockholms läns landsting och Försäkringskassan.

8.5 Omstruktureringsåtgärder

Revisorerna anser att samtliga rekvisit inte föreligger för att göra de avsättningar för omstrukturering som gjorts i bokslut 2008. Förvaltningen är av en annan uppfattning men kommer självfallet att fortsätta att utveckla processerna kring förändringsarbete och verksamhetsmässiga omstruktureringar. Gjorda avsättningar i bokslutet är öppet redovisade och har särskiljts genom så kallade att-satser i beslutsprocessen.

8.6 Styrning av IT-området

Revisorernas beskrivning av det pågående konsolideringsarbetet inom IT-området överensstämmer med förvaltningens uppfattning, under avsnittet som beskriver förändringsprojektet "GEMIT" saknas Södersjukhuset. SÖS kommer troligen redan under innevarande år att anslutas till den landstingsgemensamma IT-organisationen. Delprojektet är under initiering.

Beträffande informationssäkerhetsfrågorna har landstingsstyrelsen initierat ett projekt i syfte att skapa en landstingsövergripande plan, organisation och arbetssätt för IT-säkerhet. IT-säkerhet kan inte hanteras isolerat av SLL IT. En robust och säker IT-miljö förutsätter ett landstingsgemensamt arbete där övriga delar av organisationen deltar. Det är också viktigt att det görs en tydlig ansvarsfördelning kring informationssäkerhet och IT-säkerhet.

8.7 Upphandling

Landstingsrevisorerna pekar bl.a. på vikten av att tydliggöra ansvaret för uppföljningen av upphandlingspolicyn, utarbeta landstingsgemensamma indikatorer och tillämpa gemensamma uppföljningssystem för inköp och upphandling.

SLL Upphandling avser att tillsammans med upphandlingsansvariga för landstingets olika verksamheter utarbeta förslag till indikatorer och nyckeltal som ska kunna användas för sammanställning och analys men även för stöd till respektive nämnd och styrelse i deras interna kontroll inom upphandlingsområdet.

Inom SMIL samverkan pågår ett arbete med att anskaffa ett gemensamt rapport- och analyssystem att koppla till det beställningssystem som idag används av landstingets sjukhus och SLSO. Förslag till val av system beräknas kunna lämnas under våren varefter respektive verksamhet har att fatta beslut om anskaffning.

Ett tydliggörande av eventuellt tjänstemannaansvar och formerna för uppföljning av upphandlingspolicyen bör utredas vidare.

Påpekandet att samverkan inom SMIL inte längre rent praktiskt stöds av en förvaltningschefs- eller direktörsgrupp är riktigt. Detta betyder dock inte att samverkansmöjligheterna de facto minskat. Utvecklingen och en eventuell förstärkning av samverkansgruppen, ex. med medicinsk kompetens, bör närmare utredas och ses som en del av inköpsprocessen.

Från förvaltningens sida bevakas även fortlöpande praxis och eventuell kommande ny lagreglering kring frågeställningarna rörande köp från egna landstingskommunala bolag mycket noga.

8.9 Säkerhetsarbetet

Landstingsstyrelsens förvaltning avser efter samråd med Rådet för riskhantering och säkerhet, att i början av 2009 tillsätta en utredning för översyn av det koncernövergripande fysiska säkerhetsarbetet. Landstingsstyrelsens möjligheter att utöva sitt ansvar i säkerhetsfrågorna kommer att utredas och i förekommande fall stärkas. I utredningen kommer även övergripande frågor som rör olika roller, ansvarsförhållanden och gränsdragningar mot förvaltningar och bolag att belysas. Även ansvarsfrågorna inom brandsäkerhet måste tydliggöras samt det samordningsansvar Locum AB har i enlighet med landstingets riktlinjer för säkerhet. Locum AB får även i uppdrag att tillsammans med hälso- och sjukvårdsnämndens förvaltning ta fram tydliga regler för andrahandsuthyrning av landstingets lokaler. En styrgrupp kommer att bildas med representanter för ledningarna inom LSF, Locum, Karolinska Universitetssjukhuset och HSN för att leda arbetet med att genomföra de prioriterade nödvändiga åtgärderna.

8.10 Patientsäkerhet

Landstingsstyrelsens förvaltning hänvisar till separat svar i tjänsteutlåtande LS 0901-0090 (bilaga A9)

8.11 Skydd mot oegentligheter

Landstingsstyrelsen utvecklar arbetet för att förbättra skyddet mot oegentligheter

8.12 Barnkonventionen

En rapport om hur arbetet med och hur implementeringen av barnkonventionen sker inom landstingets verksamheter är under utarbetande och kommer att föreläggas landstingsfullmäktige under hösten 2009.

9. Slutlig bedömning av styrning, intern kontroll och räkenskaper

Landstingsstyrelsens förvaltning noterar revisorernas synpunkter.

10. Den sammanställda årsredovisningen

Landstingsstyrelsens förvaltning noterar revisorernas synpunkter.

11. Granskning av TioHundranämnden och TioHundra AB

Revisorerna anger att det är angeläget att landstingsstyrelsen tillsammans med ledningen för Norrtälje kommun finner fungerande former för samordning av styrning av uppdrag, uppföljning och redovisning för Tiohundranämndens verksamhet. Den förestående översynen av Norrtäljesamarbetet bör även omfatta formerna för samordning, direktivgivning och uppföljning av verksamheten. Innebörden av begreppen huvudman respektive ägare bör belysas bl.a. med avseende på respektive huvudmans roll i förhållande till den gemensamma nämnden. Likaså bör ett antal mer formella frågor kring bolagsordning m.m. kunna klaras ut. Samordningen mellan huvudmännen behöver tydliggöras i samverkansavtal. Styrning av nämnd och kommunalförbund behöver också bli tydligare. En kraftfullt markerad styrning på högre nivå efterlyses.

Under 2008/2009 har:

- en ny samrådsorganisation har byggts upp som består av politisk samrådsgrupp, tjänstemannasamrådsgrupp samt en ekonomi- och beställargrupp som stöd för samsyn avseende ekonomi- och produktionsuppföljning.
- en översyn av styrdokumenterna är gjord och ärendet ligger för vidare behandling.

Yttrande över **Bilaga B1 Landstingsstyrelsens förvaltning** och **Bilaga B4 NKS-förvaltningen** bifogas detta tjänsteutlåtande.

Som yttrande över **Bilaga B2 Koncernfinansiering** hänvisas till svar enligt punkt 8.3 samt 8.5 ovan.

Bilaga B3 Landstingsfastigheter.

Revisorerna bedömer att styrningen och den interna kontrollen är bra och att räkenskaperna bedöms vara rättvisande samt att Nöjd Kund Index har ökat efter två års nedgång.

Förvaltningen har inga kommentarer och delar revisorernas uppfattning.

Avslutning

Sammanfattningsvis noterats att Landstingsrevisorerna tar upp och belyser ett antal väsentliga frågor. Landstingsstyrelsens förvaltning instämmer i huvudsak i de framförda synpunkterna och noterar samtidigt att Landstingsrevisorernas rapport kommer att vara till nytta i det framtida arbetet.

Mona Boström
Landstingsdirektör

Helena Holmstedt
Finansdirektör